

Analýza výskytu autoimunní gastritidy v populaci

Student: Tadeáš Platzer, 3. ročník

Školitelé: MUDr. Martin Dušek, Ph.D.

Východisko: Onemocnění autoimunitní gastritida (AIG) spadá do skupiny takzvaných chronických gastritid. Charakterizuje se především špatným vstřebáváním vitamínu B12 a rizikem vzniku nádorového onemocnění. Hlavním důvodem je vznik autoprotilátek, které jsou zaměřené na parietální buňky a vnitřnímu faktoru. Dochází tak k chronickému poškozování parietálních buněk tvořící kyselinu chlorovodíkovou a vnitřní faktor. Jasná příčina není známa, ale spekuluje se o podílu přítomnosti *Helicobacter pylori* (HP). Je také známo, že na základě gastritid mohou vznikat nádory. Konkrétně se jedná o neuroendokrinní nádor (NET) typu I., II. a III. typu.

Cíl: Tato bakalářská práce byla napsána za účelem zjištění výskytu nemoci autoimunitní gastritidy v populaci České republiky. Mezi mé cíle této práce je zjistit, zda přítomnost bakterie HP může vyvolat zmíněnou nemoc a do jaké míry se AIG podílí na vzniku nádoru. Dále chci zjistit, zda a v jaké nejčastější formě se onemocnění objevuje.

Metodika: Vzorky se sváželi z celé České republiky přímo do Bioptické laboratoře s.r.o. v Plzni. Zaměřím se nejen na celkový počet pacientů s tímto druhem onemocnění, ale také rozeberu případy v určitých letech. Ve statistikách budu sledovat celkové i konkrétní počty, věkové složení, pohlaví, typy metaplasie, hyperplazie a svou pozornost budu mířit i na pacienty s pozitivní anamnézou infekce HP v minulosti. V neposlední řadě budou analyzovány nádory, které vznikají na podkladě autoimunitní gastritidy.

Výsledky: Prvním úkolem bylo porovnat výskyt onemocnění v rámci pohlaví. Analýza jasně prokázala, že toto onemocnění častěji postihuje ženy. Z celkových 685 případů výskytu onemocnění bylo 484 pacientů ženského pohlaví, tvořících 71 % celku. Dalším úkolem bylo stanovit průměrný věk pacientů, který v našem souboru dosahuje 65 let. Přestože se konkrétní čísla v literatuře trochu liší, jednoznačně vychází vyšší výskyt onemocnění u žen a ve vyšším věku, což potvrzuje i tato analýza.

Dalším úkolem bylo odhalit nejčastější morfologické znaky, které se objevují u mikroskopického vyšetření sliznice žaludku při AIG. Ukázalo se, že nejčastěji se vyskytuje intestinální metaplasie epitelu a lineární hyperplazie ECL buněk. Tyto znaky uvádí jako nejčastější i literatura a v našem souboru se vyskytují u více než v 50 % všech případů.

Dalším úkolem bakalářské práce bylo pokusit se nalézt souvislost mezi infekcí HP a onemocněním AIG. Infekce HP je totiž někdy v literatuře zmiňována jako možná příčina vzniku AIG. Výsledkem je, že v našem souboru byl jen u 2 % případů (17 případů z celkových 685) nalezen anamnestický údaj o infekci HP. Souvislost se vznikem AIG tak nelze potvrdit, u malého procenta případů však ani zcela vyloučit.

Posledním úkolem práce bylo nalezení tumorů ve spojení s nemocí AIG. U 19 pacientů (3 %) byl v terénu AIG zastížen NET. NET byl nejčastěji (v 77 %) dobře diferencovaný, tj. grade 1. V malém procentu případů tedy i v našem souboru nalézáme asociaci AIG se vznikem NET. Jiné typy nádorů se v naší analýze neobjevily.

Závěr: Analýza výskytu AIG nám přinesla celou řadu informací. V souhlase s literárními údaji je patrné, že tato choroba postihuje mnohem více ženy než muže. Konkrétně se jedná o 71 % žen a 29 % mužů. Průměrný věk pacientů byl 65 let. Muže toto onemocnění zastihovalo ve věku kolem 68 let, u žen bylo toto číslo nižší, kolem 64 let. Je tedy jasné, že nemoc AIG se objevuje v převážně vyšším věku, což potvrzuje údaje čerpané z literatury. Hlavními morfologickými znaky tohoto onemocnění je

atrofie žlázové části sliznice s metaplastickou přeměnou epitelu a s hyperplazií ECL buněk. Stejně jako v jiných pracích se ukázalo, že nejvíce zastoupeným typem metaplazie je metaplazie intestinální, která se vyskytuje u více než poloviny ze všech zjištěných případů. Jako nejčastější hyperplazie se také v souladu s literaturou jeví lineární hyperplazie ECL buněk, která byla také popsána u více než 50 % z celkového množství případů. Jednotlivé hodnocené aspekty se v průběhu sledovaných let výrazněji statisticky nelišily. Dalším sledovaným znakem byl anamnestický výskyt bakterie *Helicobacter Pylori* (HP). Pozitivní vyšetření na tuto bakterii bylo nalezeno u 2 % pacientů. Tento nálezný příliš nepodporuje hypotézy o asociaci AIG s infekcí HP. Je ovšem důležité podotknout, že Biopstická laboratoř zpracovává vzorky z celé České republiky a lze tudíž předpokládat, že někteří pacienti v minulosti podstoupili vyšetření i na jiných pracovištích v jiných částech republiky a údaj o pozitivitě HP tak pouze nemusí být v databázi Biopstické laboratoře s.r.o. dostupný. Posledním zkoumaným aspektem byl výskyt nádorových onemocnění v terénu AIG. U 3 % pacientů bylo zachyceno nádorové onemocnění asociované s AIG. Přestože, podobně jako v literatuře, nejde o výrazně vysoké číslo, ukazuje na zvýšené riziko vzniku nádorového onemocnění u AIG. Toto číslo může být ovlivněno zejména několika faktory. Jak již bylo uvedeno, jde o poměrně pomalu progredující onemocnění vyskytující se zejména u starší populace a ke vzniku tumoru tak nemusí dojít, pokud pacient dříve zemře na jiné onemocnění. S věkem by pak výskyt nádorů mohl pravděpodobně stoupat. Dále, podobně jako u anamnestických údajů o infekci HP, lze předpokládat, že některým pacientům mohlo být nádorové onemocnění diagnostikováno na jiném pracovišti a údaj o něm tak v databázi Biopstické laboratoře s.r.o. chybí.